

УДК 355.351

І. Ф. Ролін

**МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ
НАВАНТАЖЕННЯ НА СИСТЕМУ ТИЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЙ ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ
РЕЖИМНО-КОМЕНДАНТСЬКИХ ЗАХОДІВ**

Розроблено методичний підхід до визначення обсягу потреб у заходах тилового забезпечення дій внутрішніх військ МВС України, який урахує умови тилової обстановки у разі надзвичайних ситуацій соціально-політичного характеру регіонального та загальнодержавного рівнів.

Ключові слова: система тилового забезпечення, режимно-комендантські заходи, тилова обстановка.

Постановка проблеми. Дослідження застосування внутрішніх військ (ВВ) у разі надзвичайних ситуацій соціально-політичного характеру регіонального та загальнодержавного рівнів зумовлюють потребу в обґрунтуванні раціональної системи тилового забезпечення (ТлЗ) таких дій. Необхідними і найбільш важливими вихідними даними для вирішення цієї задачі є *прогнозований обсяг потреб у заходах ТлЗ*, який дасть розуміння про навантаження на систему ТлЗ. Таке прогнозування можливе за наявності статистичного аналізу тилової обстановки в умовах, за яких здійснюється оперативне застосування внутрішніх військ. Утім ВВ, починаючи з 1991 р., до спеціальних операцій оперативного рівня не залучалися взагалі, а випадки їх оперативного застосування були поодинокі; війська діяли в умовах, коли ситуація була передбачувана і контрольована (за винятком подій грудня 2004 р.), а органи державної влади і місцевого самоврядування не мали суттєвих труднощів у функціонуванні. Натомість є досвід залучення угруповань внутрішніх військ до участі у гарячих точках за часів СРСР (Сумгаїт, Фергана, Нагірний Карабах, Баку та ін.), який слід вивчати і враховувати. Однак уже немає соціалістичної власності, докорінно змінилася структура сектора безпеки і оборони, а загрози національній безпеці можуть набувати форм, не характерних для того періоду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підходи до визначення потреб у заходах ТлЗ, які наразі існують [1, 2, 3], орієнтовані на масштабні воєнні дії складом оперативних об'єднань зі структурою радянських часів. Подібні методики пострадянського періоду [4] також ураховують лише загальновійськові дії, але тільки на тактичному рівні. Крім того у праці [4] така методика обмежена визначенням

потреби у матеріальних засобах на бій, без урахування інших видів ТлЗ.

Мета статті – розроблення підходу до визначення обсягу потреб у заходах тилового забезпечення угруповання внутрішніх військ МВС України, який би враховував сучасну організаційно-штатну структуру з'єднань і частин ВВ та форми і способи виконання завдань, що на них покладені.

Виклад основного матеріалу. Визначальним чинником навантаження на систему ТлЗ угруповання є сумарний обсяг потреб у заходах ТлЗ

$$P_{\Sigma \text{вп}} = \sum_{i=1}^{i=n} P_i,$$

де P_i – вид потреби у заходах тилового забезпечення i -го виду.

Виходячи із змісту ТлЗ, основними видами потреб ВВ будемо вважати такі: у розміщенні особового складу; в утримуванні встановлених запасів матеріальних засобів та їх відновлюванні (підвезенні); у забезпеченні особового складу гарячою їжею і хлібом; у заправленні техніки паливом; у банно-пральногому обслуговуванні; в інженерно-аеродромному та аеродромно-технічному забезпеченні; у медичному забезпеченні; у ветеринарному забезпеченні.

Кількість видів потреб та їх обсяг може змінюватися залежно від множини чинників, які умовно будемо поділяти на два типи: оперативно-тактичні $\vec{F}_{OT}$ та такі, що характеризують операційний район, $\vec{F}_{ХОР}$:

$$P_{\Sigma \text{вп}} = f(\vec{F}_{OT}, \vec{F}_{ХОР}).$$

Кількісний та якісний вирази показників зазначених чинників у сукупності становитимуть *характер тилової обстановки*.

Першу групу чинників можливо спрогнозувати на основі аналізу оперативної обстановки і, зокрема, оперативного шикування угруповання, а також тактики дій ВВ у заданих умовах обстановки; другу – на основі аналізу фізико-географічних, економічних та погодних умов операційного району і прилеглої до нього території. Коректний вибір множини цих чинників та отримання їх кількісно-якісного виразу (на основі оперативно-тактичного аналізу), власне, і будуть визначати обсяг потреб у заходах ТлЗ для певних умов.

Для прикладу розглянемо можливий розвиток подій в одному з регіонів України, коли на тлі заворушень у великих населених пунктах виникла загроза відторгнення певної території країни у результаті диверсійно-терористичних дій незаконних збройних формувань (НЗФ), які перебувають на стадії формування і прагнуть повернути на свій бік державні правоохоронні органи, правоохоронні та військові формування, що є на території району заворушення; створюють систему комплектування своїх загонів; організовують бойову та морально-психологічну підготовку; налагоджують канали надходження коштів, зброї, матеріально-технічних засобів; формують органи власної влади; створюють систему інформаційно-психологічного впливу на свою користь [5].

Проте будемо вважати, що **регіон у цілому контрольований легітимною владою**, задля чого там введено режим надзвичайного стану, а угруповання ВВ здійснює комплекс **режимно-комендантських заходів** у формі спеціальної операції (СПО).

У такій обстановці головними оперативнотактичними чинниками, що визначатимуть обсяг потреб у заходах ТлЗ, будуть: чисельність, оснащеність і характер дій НЗФ, склад сил та засобів угруповання внутрішніх військ та їх характер дій. Очевидно, що показник “*характер дій*” є складним і підлягатиме подальшій декомпозиції до рівня, на якому стане можливим отримання його кількісно-якісних характеристик. Головними чинниками, що характеризуватимуть операційний район, будуть: його площа і периметр, характер місцевості, стан інфраструктури (характеристика населених пунктів, комунікацій, місцевої економічної бази), наявність джерел води, пора року, погодні умови.

Для конкретизації оперативно-тилової обстановки припустимо, що площа операційного району становить близько 3 тис. км². Він розташований поза межами обласного центру у гірсько-лісистій місцевості, має обмежену кількість доріг, які можна використовувати як шляхи підвезення та евакуації. Інших наземних транспортних комунікацій немає. Густина населення нерівномірна: населені пункти розміщуються вздовж основних доріг. В операційному районі 40 населених пунктів. Наявність адміністративних будівель, шкіл, сільських клубів, які можуть використовуватися для розміщення особового складу, становить у середньому 1 на 2 – 4 населених пункти. Їх площа дозволяє розмістити до роти. Агропромисловість і тваринництво представлене дрібними фермерськими господарствами. Добре розвинене лісове господарство. У більшості селищ і великих сіл є приватні хлібопекарні, які забезпечують лише частину потреби населення у хлібі. Решту підвозять з районного та обласного центрів. Крупних промислових підприємств немає. За винятком районного центру, більшість населених пунктів забезпечується водою з криниць. Можливості добування питної води обмежені кількома гірськими річками, які у спекотні місяці міліють і навіть пересихають.

У районі діє угруповання внутрішніх військ загальною чисельністю понад 4,5 тис. осіб, 330 од. автомобільної техніки, 72 од. броньованої техніки (БТР, БРДМ), 27 вертольотів (Мі-8). З'єднання, військові частини і підрозділи внутрішніх військ розміщуються розосереджено у своїх *секторах відповідальності*, накриваючи весь район СПО і зосереджуючи головні зусилля у районному центрі та інших великих селищах та селах. Кількість таких секторів $N_{сект}$ визначатиметься кількістю бригад (полків) внутрішніх військ. Припустимо, що $N_{сект} = 9$, а в кожному секторі діють по 3 батальйони у своїх *районах відповідальності*.

Фактично *безпосередніми виконавцями завдань будуть не військові частини і з'єднання, а військові наряди*, які від них призначатимуться. Відповідно навантаження на систему ТлЗ залежатиме від складу зазначених нарядів, їх кількості та способів виконання часткових завдань.

Оскільки показники чинників, що визначатимуть оперативно-тилову обстановку, різнитимуться навіть у межах району відповідальності батальйону (що особливо характерним є для умов гірсько-лісної місцевості), то і кількісні показники потреб будуть коливатися. Утім для розуміння ступеня навантаження на систему ТлЗ угруповання у цілому визначимо *потребу у тилових заходах для одного сектора відповідальності бригади* з припущенням, що вона буде рівномірною для будь-якого сектора відповідальності, а сумарна потреба угруповання у заходах ТлЗ відповідатиме умові

$$P_{\Sigma \text{угр}} = N_{\text{сект}} P_{\Sigma \text{бр}}. \quad (1)$$

Характер дій угруповання ВВ у заданій оперативній обстановці впливає із завдань, що виконуватимуться. Як показує бойова практика, для проведення режимно-комендантських заходів широко використовуються контрольно-пропускні пункти, спостережні пости, автомобільні і піші

патрулі, заслони тощо. Разом з тим вживаються заходи для прийняття під охорону (посилення охорони) особливо важливих державних об'єктів, об'єктів життєзабезпечення та інших, що можуть стати об'єктом терористичного акту. Для цього застосовуються сторожові застави, варти, патрулі, групи (пости) охорони. Другорядні об'єкти можливого скоєння терористичного акту періодично оглядаються групами, до складу яких входять фахівці вибуховотехнічної служби МВС, СБУ, Збройних Сил України. При цьому можуть широко використовуватися службові собаки і спеціальні прилади.

Виходячи з усередненого складу ВОРез бригади трибатальйонного складу (500 осіб особового складу і 46 од. техніки, у тому числі 8 од. броньованої) і тактики ВВ, можна спрогнозувати склад і можливу кількість військових нарядів у секторі відповідальності бригади (табл. 1).

Т а б л и ц я 1

Склад, призначення і можлива кількість військових нарядів у секторі відповідальності бригади

№ пор.	Вид військового наряду (ВН)	Часткове завдання військового наряду	Склад військового наряду	Можлива кількість ВН у секторі відповідальності бригади
1. Посилення охорони об'єктів				
1.1	Контрольно-пропускний пункт, патруль, пост охорони порядку, засідка	Охорона та оборона життєво важливих об'єктів (об'єктів на комунікаціях), здійснення пропускного режиму, підтримання громадського порядку на об'єкті	До відділення; може посилюватись БТР з обслугою	6 – 12
1.2	Варта (тимчасова)	Те ж саме	До взводу; на БТР чи автомобілі	1 – 3
1.3	Сторожова застава	Те ж саме на об'єктах, які знаходяться на значній відстані від району розміщення основних сил	Від взводу до роти (і більше), посилення бойовою технікою (БТР, ЗУ-23-2, СПГ-9, АГС-17, РПГ-7), транспортом і засобами зв'язку, службовими собаками	1

І. Ф. Ролін. Методичний підхід до визначення навантаження на систему тилового забезпечення дій внутрішніх військ під час проведення режимно-комендантських заходів

Продовження табл. 1

№ пор.	Вид військового наряду (ВН)	Часткове завдання військового наряду	Склад військового наряду	Можлива кількість ВН у секторі відповідальності бригади
2. Підтримання особливого режиму заїзду і виїзду, обмеження свободи пересування по території				
2.1	Контрольно-пропускний пункт (КПП), комендантський пост	Перевірка транспортних засобів і вантажів з метою виявлення злочинців (порушників), які розшуковуються, украденого майна, заборонених предметів, викрадених автомобілів (мотоциклів), а також для забезпечення пропускового режиму або обмеження руху транспорту і людей. <i>Комендантський пост</i> – для забезпечення комендантської години, затримання транспортних засобів і людей, які порушують режимні заходи	2-3 і більше військовослужбовців. Може посилюватись БТР з обслугою <i>Комендантський пост</i> – від відділення до взводу, автомобіль. Може посилюватись БТР з обслугою. Включає 2-3 КПП, а також групу, яку начальник поста періодично надсилає для огляду району несення служби	КПП: 6 – 12; комендантських постів: 2 – 4
2.2	Заслін	Перекриття ділянки на рубежі блокування (оточення), а також створення зони безпеки між пропідіючими групами, перекриття напрямків дій диверсійних груп та НЗФ	Від відділення до взводу. Може посилюватись БТР з обслугою	1 – 3
2.3	Патруль, патрульна група	Обхід чи об'їзд маршруту й огляд його окремих ділянок. Автопатруль висилається переважно для виконання завдань на віддалених маршрутах. <i>Для патрульної групи</i> визначається ділянка з кількох маршрутів	2-3 військовослужбовця (начальник патруля і патрульні). Патруль може бути пішим або на автомобілі (БТР, БРДМ). <i>Патрульна група</i> включає кілька патрулів, в основі якої патруль на автомобілі з радіостанцією	Патрулів: 3–9; патрульних груп: 1 – 3
3. Охорона громадського порядку				
3.1	Маневрена група	Швидке надання допомоги всім військовим нарядам у районі відповідальності, збирання оперативної інформації у населених пунктах, доставка затриманих на фільтраційні пункти, проведення рейдів для перевірки об'єктів, будинків	Від відділення до взводу, до 3 автомобілів (БТР, БРДМ)	3 – 9

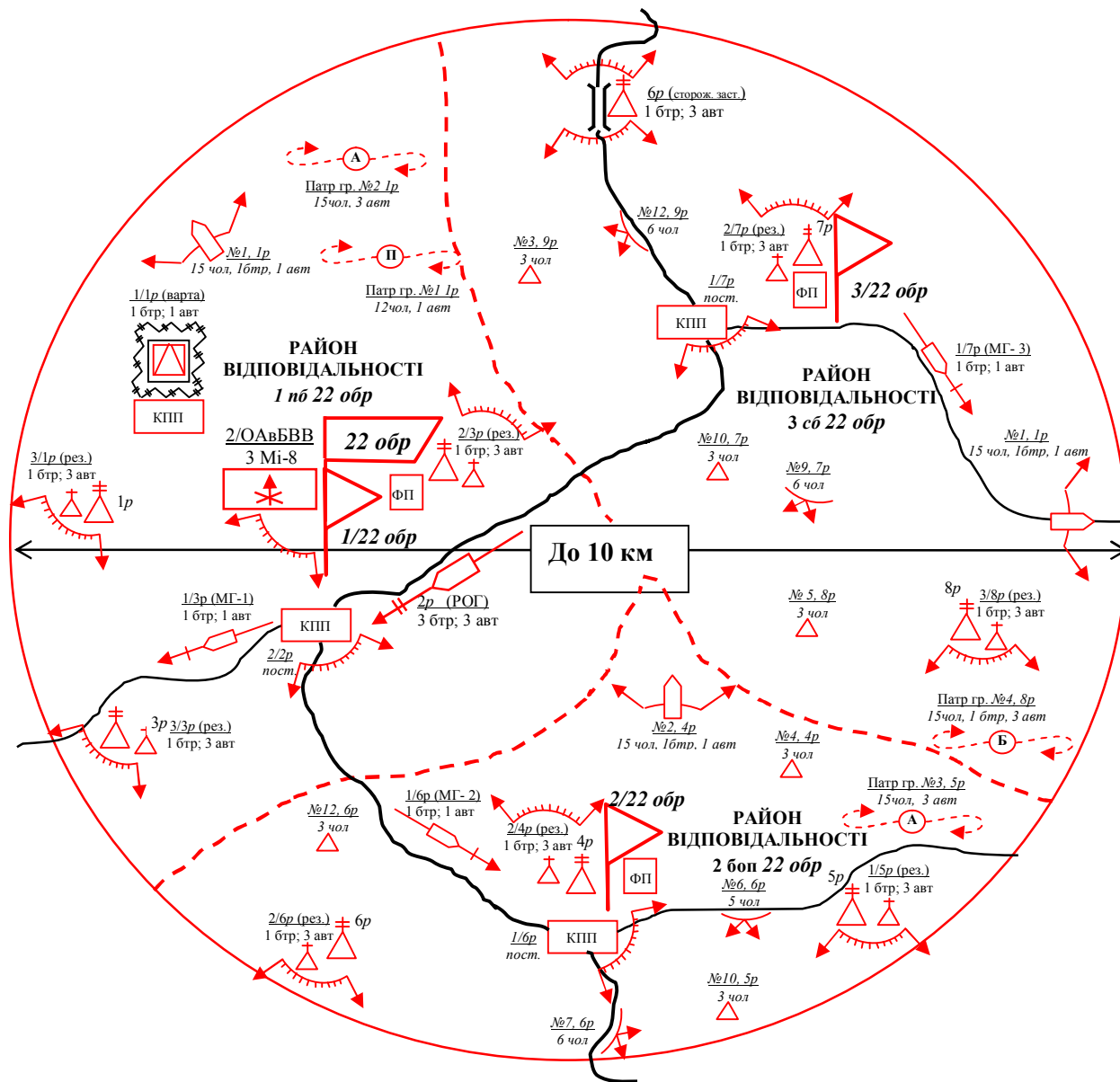
№ пор.	Вид військового наряду (ВН)	Часткове завдання військового наряду	Склад військового наряду	Можлива кількість ВН у секторі відповідальності бригади
3.2	Рухомо-оперативна група (РОГ)	Патрулювання за встановленими маршрутами, контроль ситуації, при зустрічі із злочинними угрупованнями їх блокування і розсіювання у взаємодії з маневреними загонами	50 – 100 осіб, до 10 од. автомобілів (БТР, БРДМ)	1
3.3	Маневрений загін (МЗ)	Мобільний резерв тактичної групи (начальника УГрК), який утримується у готовності до надання допомоги РОГ та іншим нарядам у разі їх зіткнення з великими групами екстремістів та припинення злочинних дій, а також групових та масових порушень громадського порядку	До батальйону. Можуть надаватися підрозділи спеціального призначення, група застосування спеціальних засобів, оперативно-слідча група, а також загін забезпечення руху із працівниками ДАІ.	0,3 (бригада призначає роту)
3.4	Група (загін) оперативного реагування на вертольотах	Ведення розвідки та координування дій РОГ та МЗ, розсіювання натовпу правопорушників застосуванням спеціальних засобів з повітря, виставлення заслонів тощо	У групі до трьох Мі-8, у загоні до дев'яти Мі-8; розвідувальна група, десант – до взводу спеціального призначення, група застосування спеціальних засобів	До 1 (бригада може призначати десант)
4. Супроводження й охорона колон				
4.1	Група охорони і оборони об'єктів на комунікаціях	Охорона і оборона об'єктів на комунікаціях, забезпечення проходження колон	Від взводу до роти. Включають варти, КПП, спостережні пости, засідки, патрулі	1 – 3
4.2	Група прикриття	Забезпечення проходження колон шляхом перекриття імовірних напрямків підходу до шляхів та патрулювання вздовж маршрутів руху колон	Від взводу до роти. Включають заслони, спостережні пости, засідки, патрулі, сторожові застави	1 – 3
4.3	Група супроводження	Забезпечення проходження колон шляхом безпосередньої охорони транспорту на марші	Від взводу до роти. Включають інженерні підрозділи, маневрені групи, пересувні КПП	1 – 3
Усього				28 – 67

І. Ф. Ролін. Методичний підхід до визначення навантаження на систему тилового забезпечення дій внутрішніх військ під час проведення режимно-комендантських заходів

Як бачимо з табл. 1, загальна кількість військових нарядів у секторі відповідальності бригади може складати від 28 до 67. Приблизно кожний другий військовий наряд є рухомим.

Із наведених даних випливає, що характер дій ВВ у секторі відповідальності бригади можна подати, як зображено на рисунку.

районах, які обладнані як опорні пункти. Пункти управління (бригади, батальйонів, рот) перебувають під прикриттям резервів, бойовий склад яких не більше взводу (підрозділи забезпечення на рисунку не показано). Решта підрозділів виконує завдання у складі військових нарядів чисельністю від 3 – 5 осіб

Характер дій внутрішніх військ у секторі відповідальності бригади під час виконання режимно-комендантських заходів

Як видно з цього рисунка, війська виконують режимно-комендантські заходи у визначеному секторі площею до 300 км² (сектор відповідальності бригади апроксимований колом), який розподілений на райони відповідальності батальйонів. Роти у зазначених районах розміщені у базових

(спостережні пости, засідки) до роти (сторожова застава, рухома оперативна група) на відстанях від опорних пунктів своїх підрозділів до 7 км. Військові наряди чисельністю 12 – 15 осіб (патрульні групи, КПП тощо) оснащені автомобільною технікою, посилені бронетехнікою. При батальйонах

обладнані фільтраційні пункти, куди повинні доставлятися порушники спеціального режиму. Деякі військові наряди, як-то комендантські пости, великі КПП, сторожові застави, є постійними, решта підлягає ротації щодобово (патрулі, маневрені групи тощо) або раз на дві-три доби (пости спостереження, засідки, заслони) чи в інші терміни. У розпорядження командира бригади придано 3 вертольоти, які патрулюють місцевість.

Отже, чинники, які визначатимуть потребу бригади у заходах ТлЗ у разі підтримання спеціального режиму у секторі відповідальності, матимуть певні кількісні значення (табл. 2).

1. Потреба у розміщенні особового складу. Кожна рота повинна мати власну польову матеріальну базу, яка, з одного боку, буде не обтяжливою, не складною у розгортанні, а з іншого – забезпечить достатні умови для відпочинку, обігрівання, харчування, водопостачання і побутового обслуговування особового складу, зберігання зброї, боеприпасів, майна роти у разі дій у польових умовах з обмеженими можливостями використання місцевої економічної бази у відриві від ядра батальйону та бригади. Така база має складатися з модулів, здатних об'єднуватись у батальйонні і бригадні польові табори, а з іншого боку – вона повинна

Т а б л и ц я 2

Кількісні значення чинників, що визначають потребу бригади у заходах тилового забезпечення у секторі відповідальності

Назва показника	Одиниця виміру	Кількісне значення
Кількість особового складу	осіб	500
Кількість автомобільної техніки (АТ)	од.	38
Кількість бронетехніки (БТ)	од.	8
Кількість вертольотів (МІ-8)	од.	3
Площа сектора	км ²	300
Кількість стаціонарних опорних пунктів окремо розміщених рот і взводів (постійних КПП, комендантських постів), у тому числі розміщених поза населеними пунктами	шт.	12
		7
Загальна кількість військових нарядів, у тому числі мобільних (з розрахунку до 50 % від загальної кількості)	розрахунок	28 – 67
		14 – 33
Кількість АТ, яка щодобово залучається до оперативних перевезень ¹⁾ , у тому числі до служби у складі мобільних військових нарядів	од.	32
		16
Кількість БТ, яка щодобово залучається до служби, у тому числі до служби у складі мобільних військових нарядів	од.	8
		4
Моторесурс для АТ та БТ, що залучається до служби у складі: мобільних військових нарядів ²⁾ стаціонарних військових нарядів	км/добу	150
		15
Тривалість добового нальоту кожного вертольоту	год	2
Середні відстані (з урахуванням коефіцієнту на гірську місцевість): від ядра бригади до ядра батальйону від ядра батальйону до ротного опорного пункту	км	10
		4

¹⁾ Під оперативними перевезеннями (на відміну від постачальних) розуміється використання транспорту для безпосереднього виконання особовим складом службово-бойових завдань.

²⁾ За основний мобільний військовий наряд тут прийнято патруль.

На основі отриманих даних з використанням умови (1) можна спрогнозувати потреби в основних заходах ТлЗ угруповання внутрішніх військ у районі спеціальної операції ($N_{сект} = 9$).

забезпечити автономне розміщення взводів і дії нечисленних (3 – 5 осіб) військових нарядів. Крім ротних комплектів польової матеріальної бази повинні бути модулі для розміщення управлінь батальйонів, військових частин і

І. Ф. Ролін. Методичний підхід до визначення навантаження на систему тилового забезпечення дій внутрішніх військ під час проведення режимно-комендантських заходів

з'єднань. Отже, в угрупованні таких комплектів повинно бути 144. Кожний комплект має забезпечуватися польовими пічками у кількості не менше 4 од.

2. Потреба в утримуванні встановлених запасів матеріальних засобів та їх

відновлюванні (підвезенні). Ця потреба, головним чином, залежатиме від інтенсивності витрачання (добової потреби) основних матеріальних засобів. Основними матеріальними засобами слід вважати питну воду, пальне, продовольство, а в холодну пору року – ще й тверде паливо (табл. 3 – 8).

Т а б л и ц я 3

Розрахунок добової потреби угруповання ВВ у питній воді

Вид потреби у воді	Мінімальна норма добової потреби у воді на 1 особу, л	Кількість особового складу, осіб	Добова потреба угруповання у воді, м ³
Для господарчих потреб ¹⁾	15	4 500	67,5
На миття особового складу ²⁾	45	643	29
Усього			96,5

¹⁾ Мінімальна норма наведена для жаркого клімату.

²⁾ Передбачається щоденне миття 1/7 загальної кількості особового складу.

Т а б л и ц я 4

Розрахунок ваги добової дачі продовольства (зі свіжих продуктів) угруповання ВВ

Вага 1 добової дачі продовольства, кг	Кількість тих, хто харчується, осіб	Вага 1 добової дачі продовольства угруповання, т
2,5	4 500	11,25

Т а б л и ц я 5

Розрахунок добової потреби угруповання ВВ у пальному на оперативні перевезення

Вид служби	Тип техніки	Кількість техніки, од.	Середня норма витрати пального на 100 км, л	Моторесурс на одиницю техніки, км	Потреба у пальному, м ³
Мобільні військові наряди	Автомобілі типу УАЗ-3151, ГАЗ-3307	144	20	150	4,3
	Бронетехніка (БТР, БРДМ)	36	70	150	3,8
Стационарні військові наряди	Автомобілі типу УАЗ-3151, ГАЗ-3307	144	20	15	0,4
	Бронетехніка (БТР, БРДМ)	36	70	15	0,4
Усього					8,9

П р и м і т к а. Потреба у пальному на постачальні перевезення залежатиме від вибраного варіанта організації матеріального забезпечення.

Т а б л и ц я 6

Розрахунок добової потреби у авіаційному паливі угруповання ВВ

Кількість вертольотів (Мі-8), од.	Тривалість добового нальоту 1 вертольоту, год	Середня норма витрати пального на 1 год польоту, л	Вага добової потреби у авіапаливі, м ³
27	2	680	36,7

Т а б л и ц я 7

Розрахунок добової потреби у дизельному паливі (або дровах) на приготування їжі для угруповання ВВ

Кількість тих, хто харчується, осіб	Норма на 100 осіб дизельного палива/дров, кг	Вага добової потреби у дизельному паливі/дровах, т
4 500	39/160	1,75/7,2

Т а б л и ц я 8

Розрахунок добової потреби у твердому паливі на обігрівання особового складу угруповання ВВ

Кількість польових пічок, од.	Середня норма палива на одну пічку (дров/вугілля), кг	Вага добової потреби у паливі (дров/вугілля), т
576	80/20	46/11,5

Ланка, яка виділятиме військові наряди (це може бути батальйон, рота або навіть взвод, якщо він розміщується окремо), повинна мати у своєму складі сили та засоби для забезпечення тилових потреб цих нарядів, тобто бути їх *безпосереднім органом постачання*. Тому *ешелонування запасів* матеріальних засобів має здійснюватися з урахуванням їх зберігання у цій кінцевій ланці.

У разі переходу НЗФ до відкритих акцій (спроби захопити під контроль певні населені пункти, проведення рейдових дій чи в інший спосіб) має проводитися *локальна спецоперація* силами начальника відповідного сектора або зони відповідальності чи навіть силами старшого начальника залежно від ступеня загрози. Коливання потреби у матеріальних засобах мають компенсуватися за рахунок запасів у тій ланці, яка організує локальну спецоперацію.

3. *Потреба у забезпеченні особового складу гарячою їжею і хлібом.* Вимога забезпечення особового складу гарячою їжею і хлібом за будь-яких умов обстановки змушує мати у кожному опорному пункті окремо розміщених рот і взводів розгорнуті польові продовольчі пункти (ППП). В угрупованні має бути *розгорнуто 108 ППП* з кількістю тих, хто харчується на них, від 10 до 90 осіб. З урахуванням наявності підприємств харчування у районному центрі та великих населених пунктах потреба у ППП може знижуватися на 30 %. Кожний ППП повинен

бути забезпечений засобами підвезення води мінімальною місткістю (для задоволення мінімальної добової потреби) від 150 до 1 500 л. *Потреба угруповання у хлібі* складатиме 3 т 375 кг на добу.

4. *Потреба у заправленні техніки паливом.* Витрата пального тільки на оперативні перевезення складатиме в угрупованні до 0,2 заправок на добу. Можна також очікувати, що постачальні перевезення у будь-який спосіб організації матеріального забезпечення за обсягом витрачання моторесурсу будуть не меншими за оперативні перевезення, і сумарна витрата пального складатиме не менше 0,4 заправки на добу, що в абсолютному вираженні досягатиме 18 м³. Вимога щоденно дозаправляти кожен одиницю техніки до повної заправки змушує утримувати *в кожному опорному пункті* окремо розміщених рот і взводів запаси, що забезпечуватимуть щоденну потребу у пальному, яка складатиме 0,4 заправки наявної техніки (до 3 автомобілів і до 1 БТР чи БРДМ). В абсолютному вираженні *добовий запас* пального на опорному пункті має складати від 60 до 170 л.

5. *Потреба у банно-пральному обслуговуванні* полягатиме у необхідності не рідше одного разу на тиждень замінити білизну і мити особовий склад у 108 підрозділах, розташованих на місцевості окремо на відстанях не ближче 4 км один від одного. Чисельність особового складу цих підрозділів – від 10 до 90 осіб.

6. Потреба в інженерно-аеродромному й аеродромно-технічному забезпеченні полягатиме у необхідності: визначити місця 9 злітно-посадочних площадок для вертольотів, обладнати їх та утримувати у постійній експлуатаційній готовності, а також під'їзні шляхи до них; організувати і здійснювати їх охорону; безпосередньо забезпечувати польоти вертольотів у кількості 27 од.

7. Потреба у медичному забезпеченні полягатиме у проведенні лікувально-евакуаційних, лікувально-профілактичних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних заходів. Прогнозовані санітарні втрати особового складу у бойових умовах складають близько 6,39 % на добу, у тому числі 6,23 % бойових [6]. Якщо припустити, що в умовах спеціальної операції ці втрати будуть на порядок меншими, то для угруповання ВВ це буде 27 осіб на добу.

8. Потреба у ветеринарному забезпеченні полягатиме у проведенні ветеринарно-профілактичних, протиепізоотичних та лікувальних заходів, а також ветеринарно-санітарного нагляду за забезпеченням частин (підрозділів) продовольством. Середня кількість службових собак у батальйоні – 8 тварин, відповідно в угрупованні ця кількість становитиме 216 тварин.

Висновки

Кількісні показники навантаження на систему тилового забезпечення, що були отримані, очевидно, матимуть певні відхилення від реальних, утім вони дають командирів і штабу доволі чітке уявлення про обсяг заходів з тилового забезпечення. Перевагами розробленого підходу є такі. По-перше, він ґрунтується на оперативно-тактичних методиках, які не потребують складних

математичних обчислень, а показники навантаження на зазначену систему мають зрозумілий фізичний зміст. Другою сильною стороною розробленого підходу є застосування типу прогнозування, що будується на базі розробки альтернативних варіантів розвитку майбутнього (з використанням набору сценаріїв) і не потребує статистичних даних, які можливо отримати лише з аналізу реальних дій військ (яких раніше не було, але до яких війська мають бути готовими).

Список використаних джерел

1. Тыловое обеспечение войск (сил) в операциях [Текст] / Академия ГШ ВС СССР. – М. : Воениздат, 1983. – С. 71–87; 90–103.
2. Войсковой и армейский тыл [Текст] : учебник // Н. А. Малюгин, А. К. Мильников, В. И. Янов и др. – М. : Воениздат, 1986. – 296 с.
3. Голушко, И. М. Основы моделирования и автоматизации управления тылом [Текст] / И. М. Голушко, Н. В. Варламов. – М. : Воениздат, 1982. – 237 с.
4. Ткаченко, В. В. Військовий тил [Текст] : навч. посіб. / В. В. Ткаченко. – Ч. 1. Основи військового тилу. – К. : НАО України, 2000. – 308 с.
5. Шмаков, О. М. Роль внутрішніх військ у збройному конфлікті [Текст] / О. М. Шмаков, Г. М. Мірошніченко // Честь і закон. – 2010. – № 1. – С. 17–20.
6. Приходько, І. І. Визначення загальних утрат особового складу при виконанні службово-бойових завдань в особливий період [Текст] / І. І. Приходько // Честь і закон. – 2007. – № 2. – С. 35–40.

Стаття надійшла до редакції 16.11.2011 р.